

Sygn. akt: WA 27/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Błuś (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Steckiewicz

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant : asystent SSN Anna Krawiec

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Wojciecha Serafina

w sprawie kmdr. por. rez. S. K. oraz kmdr. R. S. oskarżonych z art. 231 § 2 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 21 listopada 2013 r. apelacji, wniesionych przez obrońców oskarżonych od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 20 sierpnia 2013 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Wojskowemu
Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego z dnia 20 sierpnia 2013 r., kmdr. por. rez. S. K., został uznany za winnego tego, że:

„1. w okresie od stycznia 2006 r. do kwietnia 2006 r., jako funkcjonariusz publiczny, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Kierownika Muzeum [...], działając na szkodę interesu publicznego i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przekroczył swoje uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie instytucji, określonych w punkcie 6 Karty Opisu Stanowiska Część III - Obowiązki, albowiem zlecił:

- uszycie munduru wieczorowego z oznaczeniami komandora porucznika wartości 1.074 zł,
- zakup koszuli frakowej wartości 199 zł,
- zakup butów męskich do munduru - lakierok - wartości 135 zł, które to miały być przeznaczone na cele ekspozycyjne Muzeum [...], a następnie mundur ten wraz z koszulą i lakierkami używał, czym spowodował szkodę w łącznej wysokości 1.408 zł w mieniu Jednostki Wojskowej Nr [...],

tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 2 k.k.,

2. w okresie od stycznia 2006 r. do kwietnia 2006 r., jako funkcjonariusz publiczny, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Kierownika Muzeum [...], działając na szkodę interesu publicznego i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez komandora R. S. - Szefa [...], przekroczył swoje uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie instytucji, określonych w punkcie 6 Karty Opisu Stanowiska Część III Obowiązki, albowiem zlecił:

- uszycie munduru wieczorowego z oznaczeniami komandora wartości 1.109,01 zł,
- zakup koszuli frakowej wartości 229 zł, które to miały być przeznaczone na cele ekspozycyjne Muzeum [...], a następnie mundur ten wraz z koszulą przekazał do używania komandorowi R. S., czym spowodował szkodę w łącznej wysokości 1.338,01 zł w mieniu Jednostki Wojskowej Nr [...],

tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 2 k.k.”

Za czyny te wymierzono oskarżonemu karę grzywny w rozmiarze po 20 stawek dziennych po 50 zł każda, a na zasadzie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. w miejsce kar jednostkowych grzywny orzeczono wobec tego oskarżonego karę łączną 30 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda.

Tym samym wyrokiem kmdr. R. S. został uznany za winnego tego, że:

„ w okresie od stycznia 2006 r. do kwietnia 2006 r., będąc Szefem [...], wykorzystując uzależnienie od siebie komandora porucznika S. K. - funkcjonariusza publicznego, pełniącego zawodową służbę wojskową na stanowisku Kierownika Muzeum [...], jako merytoryczny przełożony, działając na szkodę interesu publicznego i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, polecił mu przekroczyć jego uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie instytucji, określonych w punkcie 6 Karty Opisu Stanowiska Część III - Obowiązki, ponieważ zlecił:

- uszycie munduru wieczorowego z oznaczeniami komandora wartości 1.109,01 zł,
- zakup koszuli frakowej wartości 229 zł, które to miały być przeznaczone na cele ekspozycyjne Muzeum, a następnie munduru tego wraz z koszulą używał, czym spowodował szkodę w łącznej wysokości 1.338,01 zł w mieniu Jednostki Wojskowej Nr [...],

tj. popełnienia przestępstwa z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 231 § 2 k.k.”

Za czyn ten wymierzono oskarżonemu karę grzywny w rozmiarze 50 stawek dziennych po 50 zł każda.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wnieśli obrońcy oskarżonych.

Obrońca kmdr. R. S. zarzucił temu orzeczeniu: „obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 170 kpk, art. 193 kpk, oraz art. 392 §1 kpk, art.410 kpk i art.424 kpk przez bezzasadne oddalenie wniosku dowodowego oskarżonego, złożonego na rozprawie w przedmiocie powołania biegłego celem ustalenia wysokości szkody powstałej wskutek używania munduru wieczorowego, oraz bezpośredniego przesłuchania na rozprawie świadka kmdr. M. T., a także odczytanie przez Sąd na rozprawie głównej zeznań wymienionego świadka mimo sprzeciwu strony oraz sprzeczność występującą między częścią dyspozytywną wyroku, a jego uzasadnieniem”, i wobec tego wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P.

Z kolei, obrońca kmdr. por. rez. S. K., wnosząc o umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu obrazę przepisów prawa materialnego:

1. art. 231 § 2 w zw. z art. 9 § 1 i 2 k.k., poprzez błędne przyjęcie, że kmdr. por. rez. S. K. dokonując obu wyżej opisanych czynów działał umyślnie z zamiarem wyrządzenia szkody w interesie publicznym oraz w celu uzyskania korzyści majątkowej, w pierwszym przypadku dla siebie, a w drugim dla komandora R. S.;
2. art. 1 § 2 k.k., poprzez przyjęcie, iż oba przypisane oskarżonemu czyny były szkodliwe w stopniu wyższym niż znikomy, i w związku z tym wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.

W toku rozprawy odwoławczej oskarżony kmdr. por. rez. S. K. oraz jego obrońca podtrzymali zarzuty i wnioski zawarte w apelacji, a prokurator wniósł o nieuwzględnienie apelacji obrońców obu oskarżonych i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy kmdr. R. S. jest zasadna. Przede wszystkim nie można zaakceptować stanowiska Wojskowego Sądu Okręgowego w P. wyrażającego się w tym, że przepis art. 170 § 1 pkt 3 k.p.k. uzasadniał w zaistniałej sytuacji procesowej oddalenie złożonego wniosku dowodowego o bezpośrednie przesłuchanie świadka kmdr. M. T. Przepis ten nakazuje oddalić wniosek, jeżeli dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia wskazanej w nim okoliczności. Okolicznością, która zgodnie z intencją oskarżonego miała być dowiedziona jest to, że kmdr. M. T. był świadkiem stwierdzenia przez oskarżonego kmdr. por. rez. S. K., iż jest w trakcie szycia sobie munduru wieczorowego oraz, że uszyje taki sam dla oskarżonego kmdr. R. S., w celach reprezentacyjnych (k. 226). Nie ulega wątpliwości, że ta okoliczność powinna była pozostawać w zainteresowaniu Sądu pierwszej instancji. Wiąże się ona bowiem bezpośrednio z treścią zarzutu aktu oskarżenia postawionemu kmdr. R. S. Pozwoliłoby to wyjaśnić, czy oskarżony kmdr. R. S. jako Szef [...], wykorzystując uzależnienie od siebie kmdr. por. rez. S. K. jako merytoryczny przełożony, działając na szkodę interesu publicznego i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, rzeczywiście polecił mu przekroczyć jego uprawnienia poprzez zlecenie mu uszycia munduru wieczorowego z oznaczeniem komandora oraz zakupu koszuli frakowej, czy też pomysłodawcą całego procederu był właśnie oskarżony kmdr. por. rez. S. K. Zawnioskowany dowód, w razie jego

przeprowadzenia, poszerzyłby możliwości zobiektywizowania ocen co do wiarygodności wyjaśnień obu oskarżonych.

Stwierdzone uchybienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. jest rażące. Niezasadne oddalenie wniosku dowodowego, zmierzającego do podważenia tezy oskarżenia ograniczyło możliwość wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. Miało zatem istotny wpływ na rezultaty postępowania dowodowego, a w konsekwencji także na treść wydanego wyroku.

Za uwzględnieniem tego zarzutu apelacji przemawia również powinność dążenia do pełnego zagwarantowania oskarżonemu prawa do obrony (art. 6 k.p.k.), które w myśl art. 6 ust. 3 lit. d Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności obejmuje uprawnienie do przesłuchania świadków obrony na takich samych warunkach, jak świadków oskarżenia.

Ze względu na okoliczności, co do których kmdr. M. T. miał się wypowiedzieć, poprzestanie na odczytaniu protokołu przesłuchania tego świadka dokonanego w postępowaniu przygotowawczym z pewnością nie było wystarczające dla zebrania pełnego materiału dowodowego. Dlatego też, oskarżony kmdr. R. S. wnosił o przesłuchanie tego świadka na rozprawie. W ten sposób wyraził swój sprzeciw wobec poprzestania na odczytaniu przez Sąd protokołu z przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym. Wobec tego, należy uznać za zasadny zarzut określony w apelacji obrońcy kmdr. R. S., iż Wojskowy Sąd Okręgowy naruszył również art. 392 § 1 k.p.k. Wprawdzie Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu postanowienia o oddaleniu wniosku dowodowego zaznaczył również, że wnioskowany do przesłuchania świadek przebywa za granicą, co uzasadniałoby możliwość odczytania jego zeznań złożonych w toku postępowania przygotowawczego (art.391 § 1 k.p.k.), to jednak Sąd ten, w momencie podejmowania decyzji nie miał pewnej informacji co do miejsca przebywania świadka i braku możliwości przesłuchania go przed sądem. W szczególności nie zbadał czy jego przesłuchanie będzie w najbliższym czasie możliwe i nie podjął żadnej próby w celu ustalenia tej okoliczności. Świadek kmdr. T. był przesłuchiwany w toku śledztwa w dniu 13 lipca 2013 r., pomimo że pełnił służbę poza granicami kraju (...). Dopiero gdyby ustalono, że wnioskowany przez oskarżonego świadek

przebywa za granicą i nie może stawić się w sądzie, można by odczytać jego zeznania.

Na uwzględnienie zasługuje też zarzut dotyczący obrazy przepisu art. 193 k.p.k. Wojskowy Sąd Okręgowy bezzasadnie oddalił - na podstawie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. - wniosek o powołanie biegłego z zakresu materiałoznawstwa, w celu oceny stanu munduru kmdr. R. S. Takie postępowanie Sądu spowodowało nieustalenie rzeczywistej szkody poniesionej przez Skarb Państwa. Znane są wprawdzie koszty związane z uszyciem munduru dla oskarżonego oraz z zakupem dla niego koszuli frakowej. Oskarżony kmdr. R. S. oddał jednak mundur Muzeum [...], który cały czas znajduje się w jego posiadaniu.

Szkodą rzeczywistą jest bowiem w tym wypadku różnica między aktualnym stanem munduru a tym, jaki był ten stan, w momencie jego uszycia. Zgodzić się zatem należy ze stwierdzeniem, że tylko opinia powołanego w trybie art. 193 k.p.k. odpowiedniego biegłego była niezbędna dla jednoznacznego określenia szkody, którą oskarżony kmdr. S. wyrządził użytkując wieczorowy mundur, a co za tym także oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu, czego Sąd w niniejszej sprawie nie uczynił. Wprawdzie, dla samego bytu przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k. samo zaistnienie szkody nie jest wymagane (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r., I KZP 24/12, OSNKW 2013, z. 2, poz. 12), jednakże każdy sąd rozpoznając sprawę karną jest zobowiązany do ustalenia i oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu. Od oceny społecznej szkodliwości czynu zależy nie tylko ustalenie czy dany czyn stanowi przestępstwo, lecz także wymiar kary i środków karnych. Te wszystkie rozważania nabiorą znaczenia, jeżeli Sąd pierwszej instancji ponownie przeprowadzając postępowanie dowodowe dojdzie do przekonania, że doszło ze strony oskarżonego kmdr. R. S. do zachowań opisanych w akcie oskarżenia.

Oдноśnie apelacji obrońcy oskarżonego kmdr. por. rez. S. K. należy stwierdzić, że również ten środek odwoławczy okazał się skuteczny. Po pierwsze oczywistym pozostaje, iż w przypadku ewentualnego uniewinnienia oskarżonego kmdr. R. S. inaczej musiałaby się kształtować ocena zachowania oskarżonego K. odnośnie drugiego z zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów. Z kolei nie bez znaczenia dla oceny stopnia społecznej szkodliwości pierwszego z zarzucanych temu

oskarżonemu czynu, pozostaje kwestia rozmiarów wyrządzonej jego zachowaniem szkody. Przecież oskarżony ten oddał Muzeum kompletny mundur, w nienagannym stanie, co więcej wpłacił na konto jednostki wojskowej pełną kwotę wydatkowaną na uszycie tego munduru i zakup pozostałych elementów umundurowania. Te okoliczności nie mogą pozostać bez wpływu na ocenę stopnia społecznej szkodliwości zarzucanego oskarżonemu czynu. Skoro Sąd pierwszej instancji w zaskarżonym wyroku uznał oskarżonego kmdr. por. rez. S. K. za winnego popełnienia zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów, to musiał przyjąć, że stopień społecznej szkodliwości tych czynów jest większy niż znikomy. Rzecz jednak w tym, iż wymierzając kary jednostkowe za poszczególne, jakże przecież różne w swojej istocie przestępstwa, wymierzył takie same kary. Wskazuje to na brak należytej staranności w rozważaniu kwestii właśnie stopnia ich społecznej szkodliwości, na co zasadnie zwrócił uwagę w apelacji obrońca oskarżonego. Zachodzi zatem potrzeba, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, dokonania pełnej oceny zachowania tego oskarżonego, zgodnej z wymogami zarówno prawa procesowego jak i materialnego.

Wojskowy Sąd Okręgowy rozpoznając ponownie sprawę kmdr. R. S. oraz kmdr. por. rez. S. K. powinien dokonać rzeczowej i uważnej analizy dowodów w tym rozmiarze wyrządzonej szkody i na tej podstawie poczynić stanowcze ustalenia w zakresie faktów i fakty te poddać właściwej ocenie prawnej, również w kontekście zamiaru obu oskarżonych, swoje stanowisko uzasadnić zgodnie z wymogami przepisów postępowania karnego, pamiętając przy tym o ograniczeniach wynikających z tego, że zaskarżony wyrok został uchylony tylko na skutek apelacji wniesionych na korzyść obu oskarżonych.

Z tych wszystkich powodów, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

